

LANNOO'S
AUTOBOEK
DENEMARKE,
ZWEDEN,
NOORWEGEN
EN IJSLAND

Lannoo

De dichte, langharige
vacht van het rendier is
in de zomer grijsbruin,
maar in de winter veel
lichter en gevlekt.

A photograph of a reindeer in a field with large antlers. The reindeer is in the foreground, facing left, with its head slightly lowered. Its antlers are large and dark, with several points. The background is a blurred field of tall grasses and some rocks, suggesting a natural, outdoor setting. The lighting is soft, possibly from the side, creating a gentle glow on the reindeer's fur.

LANNOO'S
AUTOBOEK
DENEMARKEN,
ZWEDEN,
NOORWEGEN
EN IJSLAND

DE MOOISTE REISBESTEMMINGEN

DENEMARKEN

Zuid-Jutland

Westen

Waddenzee

Oosten

Eiland Fünen

Midden-Jutland

Westkust

Midden

Oostkust

Noord-Jutland

Westen

Oosten

Seeland

Kopenhagen

Lolland, Falster

Bornholm

18

20

22

22

24

26

28

32

32

34

36

38

38

40

44

50

58

62

ZWEDEN

Zuid-Zweden

Malmö

Skåne Österlen

Blekinge

Smålandse kustregio

Gotland

West-Skåne

Halland

Göteborg

Dalsland

Vastergötland

Östergötland

Småland

Midden-Zweden

Stockholm

Scherenkust

Södermanland

Västmanland

Värmland

Uppsala

66

68

68

70

74

76

80

86

88

90

96

98

100

104

106

106

114

118

122

124

124

Stockholm ligt niet aan, maar in het water en wordt daarom ook wel het 'Venetië van het noorden' genoemd. Bijna elke Stockholmer woont aan het water.

Norrland	128	Aan de Romsdalsfjord	196
Härjedalen, Jämtland	128	Ålesund	198
Lapland	130	Trøndelag	202
Langs de kust	134	Trondheim	202
		Namdalen	206
NOORWEGEN	136	Noord-Noorwegen	208
Øst- en Sørlandet	138	Nordland	208
Oslo	138	Lofoten	218
Omgeving van Oslo	144	Vesterålen	226
Zuidelijk Oost-Noorwegen	148	Tromsø en omgeving	230
Noordelijk Oost-Noorwegen	152	Finnmark	232
Hardangervidda	156	Spitsbergen	240
Telemark	158		
Kust van Sørland	164	IJSLAND	246
Vestlandet	168	Reykjavik	248
Stavanger	168	Schiereiland Reykjanes	252
Hardangerfjord	172	Golden Circle	254
Bergen	178	Westen	256
Sognefjord	182	Westfjorden	262
Aan de Nordfjord	188	Noorden	268

Noordoosten	272	Tiveden	302
Oosten	278	Hamra	304
Zuiden	282	Fulufjället	306
		Skuleskogen	306
		Björnlandet	308
DE NATIONALE PARKEN	288	Pieljekaise	308
DENEMARKEN		Muddus	310
Waddenzee	290	Sarek	314
Mols Bjerge	290	Padjelanta	318
Thy	292	Stora Sjöfallet	318
		Abisko	320
ZWEDEN		NOORWEGEN	
Kosterhavet	294	Ytre-Hvaler	322
Söderåsen	294	Hardangervidda	324
Dalby Söderskog	295	Folgefonna	328
Stenshuvud	296	Hallingskarvet	328
Store Mosse	296	Jotunheimen	330
Norra Kvill	298	Jostedalbreen	332
Gotska Sandön	299	Breheimen	334
Tresticklan	300	Reinheimen	334
Djurö	301		

De stad Ålesund ontvangt haar bezoekers met een gesloten ensemble jugendstilhuizen. Bezienswaardig zijn ook de omringende fjorden en bergen.

Dovrefjell-Sunndalsfjella	336	DE MOOISTE REISROUTES	364
Dovre	338	Route 1:	
Rondane	340	Denemarken – kustlandschappen en liefelijke steden	366
Femundsmarka	342	Route 2:	
Skarvan og Roltdalen	342	Denemarken en Zweden: van het noorden van Denemarken door het zuiden van Zweden	368
Blåfjella-Skjækerfjella	343	Route 3:	
Saltfjellet-Svartisen	344	Noorwegen – over fjord en fjell: buitengewone natuurwonderen in het noorden van Europa	370
Rago	346	Route 4:	
Junkerdal	350	Hurtigruten – per boot langs de kust naar de Noordkaap	372
Ånderdalen	350	Route 5:	
Stabbursdalen	352	IJsland – vuur en ijs: archaische landschappen op het vulkaaneiland	374
Øvre-Anárjohka	352	Register	376
Øvre-Pasvik	352	REISATLAS SCANDINAVIË	378
Varangerhalvøya	352	Plaatsnamenregister	430
Spitsbergen	354		
IJSLAND			
Snæfellsjökull	358		
Vatnajökull	360		
Pingvellir	362		

In het deel 'De mooiste reisroutes' worden vijf tochten voorgesteld, waarvan je het verloop ziet op de overzichtskaart hieronder. De voorgestelde routes lopen door grandioze natuurlandschappen en schilderachtige steden en dorpen, zodat je de roemrijke weidheid van Scandinavië aan den lijve ondervindt. In Denemarken gaat de reis langs de kust en door aantrekkelijke stadjes, via het Deense noorden zet je koers naar Zuid-Zweden, fjord en fjell verken je in

Noorwegen, met de Hurtigrutenlijn vaar je langs de kust tot aan de Noordkaap, de ringweg loodst je door IJsland. De teksten bij elke tocht geven een overzicht en presenteren de landschappelijke, culturele en historische bijzonderheden van de regio's die je aandoet. Routekaarten vormen een aanvulling op de teksten en tonen het traject van de route, samen met de belangrijkste plaatsen

Beroemde reisroutes

- Autoroute
- Treinroute
- Scheepsroute

Natuurlandschappen en natuurmonumenten

- Unesco-Wereldnatuurerfgoed
- Gebergte
- Rotslandschap
- Ravijn/kloof
- Dode vulkaan
- Actieve vulkaan
- Geiser
- Grot
- Gletsjer
- Rivierlandschap
- Waterval/stroomversnelling
- Merenlandschap
- Woestijnlandschap
- Natuurreserveaat
- Nationaal park (landschap)
- Nationaal park (flora)
- Nationaal park (fauna)
- Nationaal park (cultuur)
- Wildreservaat
- Whale watching

- Reservaat voor zeehonden
- Dierentuin/safaripark
- Kustlandschap
- Strand
- Eiland
- Onderwaterreservaat

Cultuurmonumenten en culturele evenementen

- Unesco-Wereldcultuurerfgoed
- Buitengewone metropolen
- Prehistorische rotstekeningen
- Romeinse oudheid
- Vikingen
- Christelijke cultuurhist. plaatsen
- Cultuurlandschap
- Historisch stadsbeeld
- Skyline
- Burcht/vesting/citadel
- Paleis/kasteel
- Technisch/industriël monument
- Stuwdam
- Bezienswaardige vuurtoren
- Opvallende brug
- Grafmonument
- Slagveld
- Monument

- Gedenkteken
- Markt/bazaar
- Feesten en festivals
- Museum
- Openluchtmuseum
- Theater
- Wereldtentoonstelling
- Olympische stad

Belangrijke sport- en recreatiebestemmingen

- Arena/stadion
- Racecircuit
- Golf
- Paardensport
- Skigebied
- Zeilgebied
- Duiken
- Surfen
- Kano/rafting
- Zeehaven
- Zeevissen
- Badplaats
- Minerale bronnen/thermen
- Pretpark
- Casino
- Hill resort

O c e a a n

IERLAND

en bezienswaardigheden. De hoofdroute en uitstappen zijn in kleur aangegeven (zie hieronder links), pictogrammen (zie lijst hieronder) geven belangrijke bezienswaardigheden weer. De nummers op de route vergemakkelijken de planning en oriëntatie, geven de rijrichting en het vertrek- en eindpunt aan. Kleurenfoto's en informatieve tekstjes zetten bijzondere plaatsen op de route extra in de verf.

Denemarken

Een vakantie in Denemarken roept vooral beelden op van zomers strandplezier. De eindeloze stranden zijn nu eenmaal de belangrijkste toeristische trekpleisters van het kleine koninkrijk. En toch heeft Denemarken nog veel andere gezichten: idyllische dorpen, charmante steden en de metropool Kopenhagen, een bruisend heden en de relictten van een rijk verleden. Wie hierheen op reis gaat, neemt onvergetelijke indrukken als souvenirs mee naar huis.

De nieuwe haven van Kopenhagen, Nyhavn, heeft zich in de loop der tijd ontpopt tot een levendige buurt en toeristische trekpleister.

Denemarken

Legoland Billund

Geen enkel gezin dat in Denemarken met vakantie is, kan om een bezoek aan dit speelgoedwonderland heen. Het Legoland van Billund in Midden-Jutland

(rechts) is een droom voor groot en klein. Op een oppervlakte van veertien hectare werd hier een wereld van vijftig miljoen gekleurde legoblokjes geschapen. Niet alleen beroemde monumenten zoals het Vrij-

Denemarken

Oppervlakte: 43.094 km²

Inwoners:

5,6 miljoen

Taal:

Deens

Munteenheid:

Deense kroon

Hoogseizoen:

mei tot september

Tijdzone: UTC + 1

ZUID-JUTLAND

Zuid-Jutland is een vruchtbaar heuvelland in het zuiden van Denemarken, tussen de fjordenkust van de Oostzee en het Unesco-Wereldnatuurerfgoed – de Waddenzee – aan de Noordzee. De grootste Deense fjord is de Flensburg Fjord: als watersportgebied en scheepvaartroute verbindt hij Duitsland met Denemarken en is hij de toegangspoort tot de 'Deense

Zuidzee', de eilanden Alsens, Ærø en Langeland. Voor de westkust van Zuid-Jutland ligt in de Waddenzee het vakantie-eiland Rømø, met zijn kilometers brede zandstrand. Ruim duizend jaar was Zuid-Jutland een synoniem voor heel Sleeswijk, maar sinds het referendum van 1920 slaat de term op het Deense deel van Sleeswijk tussen de Flensburg Fjord en de rivier Kongeå, die vanaf de middeleeuwen de grens vormde tussen Zuid-Jutland/Sleeswijk en het koninkrijk Denemarken.

WESTEN

De streek in het zuidwesten van Denemarken is vlak, een drassig gebied dat nauwelijks boven de zeespiegel uitsteekt. Sommige delen van het gebied ontstonden toen de Waddenzee en zijn zoutpannen verzandden, andere

werden door de bouw van dijken op de zee gewonnen. Grazige weiden en hooiland, doorspekt met afwateringsgrachten, drukken hun stempel op het landschap. De schilderachtige oude centra van Tønder en Ribe getuigen van een roemrijk verleden en maken indruk met een reeks historische gebouwen uit alle eeuwen van de Deense geschiedenis. In de recente stad Esbjerg genieten liefhebbers van moderne kunst en architectuur dan weer met volle teugen, want niet alleen de beroemde Jørn Utzon is hier met een meesterwerk vertegenwoordigd.

****Tønder** Het stadje op luttele kilometers van de Duitse grens oogt idyllisch en lokt bezoekers met een bezienswaardig historisch centrum en tal van shoppingmogelijkheden. Het kan terugblikken op

een tumultueuze geschiedenis. Tijdens de middeleeuwen was Tønder het belangrijkste handelscentrum van de regio, want dankzij de rivier Vidå beschikte het plaatsje over een directe toegang tot de zee.

Toen de bouw van een dijk in de 16de eeuw de haven deed verzanden en het economische verval inzette, schakelden de kooplieden van Tønder over op de handel in kloskant. Dat legde de stad in de 17de en 18de eeuw geen windeieren. De talloze goed bewaarde patriciërs-woningen in de voetgangerszone getuigen tot op heden van de rijkdom die de lokale handelaars verwierven dankzij het kant dat duizenden thuiswerkende kantklossters meizaam vervaardigden.

Het hart van het oude Tønder klopt nog altijd op het marktplein, de *torvet*. Alle aandacht gaat er naar de houten figuur die met zijn zweep zwaait, een kopie van het originele

heidsbeeld van New York of de Akropolis van Athene, ook hele huizenblokken uit eerbiedwaardige steden werden hier nagebouwd - op schaal 1:20. Jeugdige fans van techniek vinden de miniatuurversie van het Ken-

nedy Space Center geweldig, maar de sprookjesachtige ridderburcht, de wildweststad en het avonturenland vallen evenzeer in de smaak. Het park opende de deuren in 1968 en breidt sindsdien constant uit.

beeld. Tot ver in de 19de eeuw werden zulke *kagmanden* of gerechtsdienaars in veel Noord-Europese steden als waarschuwing voor de burgers naast de publieke schandpaal opgesteld. De originele Tønderse *kagmanden* is te bewonderen in het stedelijk museum. Rond de *torvet* scharen zich imposante historische gebouwen zoals het laatgotische Klosterbagerens Hus, het barokke stadhuis en de 17de-eeuwse apotheek Gamle. Op de jaarlijkse kerstmarkt stromen bezoekers uit heel Denemarken en het noorden van Duitsland toe. Binnen in de in 1592 gewijde Christuskerk aan de oostzijde van het plein imponeert het artistieke houtsnijwerk. Het poortgebouw van het in 1750 gesloopte kasteel herbergt het museum van Tønder, dat een opmerkelijke collectie kunst- en gebruiksvoorwerpen uit alle eeuwen van de lokale geschiedenis tentoonstelt. Het Zeppelintentoonstelt herinnert aan de tijd toen Zuid-Jutland deel uitmaakte van het Duitse Rijk en in Tønder een luchtschipbasis was gevestigd, die in de Eerste Wereldoorlog werd vernield.

*** **Møgeltønder** ligt ten westen van Tønder. Met zijn dertig Friese huisjes met rieten dak geldt het als het mooiste dorp van Denemarken. Het gasthof Schackenborg Slotskro is net zoals het sprookjesachtige rococokasteel Schackenborg eigendom van de koninklijke familie. Bezienswaardig zijn tevens het klooster en de kerk van Løgumkloster.

** **Ribe** Ongeveer zeventig kilometer ten noorden van Tønder bevindt zich een van de oudste stadjes van Denemarken. Ribe is een must voor iedereen die de Jutlandse Noordzeekust afreist. Slenterend door

de beschermde oude binnenstad met haar kasseistegen en vakwerkhuisen komt de Deense geschiedenis bijna opnieuw tot leven. Al in de 8ste eeuw was Ribe een handelsplaats van de Vikingen. De *Apostel van het Noorden*, bisschop Ansgarius van Bremen, liet er de eerste kerk van Scandinavië bouwen. In 948 werd de plaats vermeld

Svend Wiig Hansen creëerde de *Mennesket ved havet* in Esbjerg.

In de 12de eeuw werd de domkerk van Ribe opgetrokken.

als bisschopszetel, in de 12de eeuw richtten de Deense heersers uit de Waldemar-periode er koninklijke residenties op. Hans Tausen, de leerling van Luther die in Denemarken voor een doorbraak van de reformatie zorgde, woonde halverwege de 16de eeuw vele jaren in de kathedraalstad. De hele middeleeuwen lang was Ribe een bloeiende handelsstad en een

van de politieke en religieuze centra van Denemarken. Toen de kloosters in de stad tijdens de reformatie werden opgeheven en de Deense koningen definitief naar Kopenhagen verhuisden, boette Ribe evenwel heel wat aan belang in. Verwoestende branden en stormvloedendeden de rest: in de 17de eeuw kelderde het aantal

een wandeling. De belangrijkste bezienswaardigheden liggen op amper tien minuten lopen van de *torvet*, het centrale marktplein. Hier verheft zich het symbool van Ribe, de romaans-gotische domkerk die begin 20ste eeuw een nieuw interieur kreeg. De eeuwenoude vakwerkhuisen in de wijk rondom de Fiskergade ten oosten van de markt dateren van na de grote brand in 1580, de baksteenhuizen ten zuiden van het plein stammen uit de 15de eeuw. Aan de overkant van de rivier Ribe Å toont het Vikingmuseum archeologische vondsten uit de tijd van de Vikingen, het Vikingentrum Lustrupholm twee kilometer ten zuiden van de stad ensceneert hun dagelijkse leven.

Esbjerg De stad in het noorden van de Deense Waddenzee-kust dankt haar ontstaan aan de nederlaag van de Denen in de Duits-Deense oorlog van 1864, toen Zuid-Jutland door Oostenrijk-Pruisen werd geannexeerd. De stichting van Esbjerg in 1868 moest het verlies van de havens compenseren en Denemarken van een toegang tot de Noordzee verzekeren. Tegenwoordig is Esbjerg de belangrijkste havenstad van het land en de spil van de Deense petroleumindustrie, die van hieruit de boorplatformen in de Noordzee bevoorraadt. De stad is een moderne culturele metropool met interessante musea en kunst op openbare plaatsen, zoals de beeldengroep *Mennesket ved Havet*. Het Musikhuset Esbjerg, waarin ook het bezienswaardige kunstmuseum onderdak vond, is van de hand van Jørn Utzon, de architect van de opera van Sydney.

Boven links: het aantrekkelijk Ribe nodigt uit tot rondslenteren.

Denemarken

Kitesurfing & co.

Niet alleen op de eindeloos brede zandstranden van Rømø en Fanø, maar ook op tal van andere plekken aan de ruige

Deense Noordzeekust vieren trendy sporten hoogtij. Ze ontstonden de voorbije twintig jaar uit het windsurfen en strandzeilen en vonden overal ter wereld fervente aanhangers. Kitesurfers

WADDENZEE

De Deense eilanden in de Waddenzee zijn tot ver over de grens bekend als vakantieparadijs. De gevarieerde natuur lokt elk jaar meer en meer liefhebbers. De tot een kilometer brede, bleke zandstranden aan de westkust van Rømø en Fanø zijn uniek op deze aardbol. Dankzij de constante, strakke wind zijn ze uitgegroeid tot hotspots voor strandzeilers en kitesurfers. Op veel plekken gaat de eeuwenoude eilandcultuur hand in hand met een ultramoderne toeristische infrastructuur. Tal van de typische eilandboerderijen met strodak herbergen tegenwoordig musea die de tradities verder in ere houden.

*****Rømø** Het zuidelijkste van de Deense Waddeneilanden is vanaf het vasteland met de auto te bereiken over een bijna tien kilometer lange dam. Hoewel het eiland amper 130 km² groot is, is de natuur er ontzettend gevarieerd. Het bij eb droogvallende wad in het oosten vormt een scherp contrast met de naar de open zee gerichte westkust. In het binnenland gaat het drasland over in heide en dennenbossen. Vooral dankzij het duizend meter brede zandstrand dat zich aan de hele westkust uitstrekt, heeft Rømø zich ontwikkeld tot een van de populairste vakantiebestemmingen in Denemarken. Het eiland telt jaarlijks meer dan een miljoen overnachtingen. De talloze comfortabele vakantie woningen en goede toeristische infrastructuur zijn vooral heel aantrekkelijk voor gezinnen met kinderen. Het zuidelijke deel van het strand is bereikbaar met de auto en zowel voor zonzonbidders als adepten van hippe strandporten

In de haven van Rømø liggen veel visserboten, maar ook particuliere plezierboten voor anker.

een paradijs: de uiterste zuidpunt is voorbehouden aan strandzeilers, het volgende deel voor kitebuggy's. Sportieve mogelijkheden zijn er niet alleen op het strand, je kunt ook fietsen, hiken, golfen of paardrijden.

Tussen 1650 en 1850 was Rømø een bolwerk van de walvisvaart. Nog steeds getuigen de hofsteden met hun rieten dak, de zogenaamde *kommandørgården*, van de rijkdom die de jacht op de zeezoogdieren de eilandbewoners opleverde. In een van die kapiteinswoningen huist de dienst voor toerisme, in een ander het Nationalmuseet Kommandørgård, een filiaal van het Deense nationale museum. De grotere dorpen op het eiland, dat alles bij elkaar niet meer dan duizend inwoners telt, bevinden zich aan de zuidoostkust. In Havneby, een moderne vissershaven, vertrekken de veerboten naar List op Sylt. Hier werd met het Rømø Lege og Hesteland een groot pretpark voor kinderen aangelegd, compleet met kinderboerderij en waterpark.

****Mandø** Het iets meer dan 7 km² grote eiland ligt tussen Rømø in het zuiden en Fanø in het noorden. Het is volledig omringd door de

Waddenzee en geliefd bij dagjestoeristen. Vanaf het vasteland is Mandø enkel bereikbaar bij eb, over een met steenslag verharde weg of met de Mandø-bus, een dubbeldekker die door een stoere tractor over het drooggefallen wad wordt voortgetrokken. Op het eiland, dat amper zestig inwoners heeft, verschaft het Mandø Museum uitleg over de plaatselijke cultuur, het Mandø Center over de Waddenzee. Lokale organisatoren bieden excursies aan naar de Koresand, een 24 km² grote zandbank ten zuidwesten van het eiland die bij vloed door de zee wordt omspoeld.

*****Fanø** Het noordelijkste eiland van de Waddenzee ontwikkelde zich al in de 19de eeuw tot een populaire vakantiebestemming. Fanø-Bad in het noordwesten was als vakantieverblijf van de Deense koning Christiaan IX (1818-1906) en mondaine badplaats tot ver over de Deense grens bekend. Tegenwoordig is het een modern kuuroord dat omwille van de vele vakantie woningen vooral in trek is bij gezinnen met kinderen. Net als Rømø bezit ook Fanø een breed zandstrand dat zich over de hele ruige westkust uitstrekt en een eldorado

is voor strandzeilers, windsurfers en kiteboarders. De jaarlijkse International Kiteflyers Meeting in juni lokt mensen uit alle hoeken van de wereld die hier hun vlieger willen oplaten. Achter het strand begint een uitgestrekt duin- en bosgebied, dat wordt doorkruist door bewegwijzerde wandelpaden. Ook ruiters en fietsers komen hier aan hun trekken. Aan de oostkust bieden verschillende ervaren organisatoren wadlooptochten bij eb aan.

Fanø is de historisch gegroeide parel van de Deense Waddenzee. Het gros van de 3200 eilandbewoners woont in een van de twee traditierijke dorpen aan de oostkust. Met zijn 2700 inwoners is Nordby in het noordoosten het grootste van de twee; het telt de enige nog actieve haven op Fanø. De autoveerboten uit Esbjerg meren hier aan en in de historische kern bevindt zich het merendeel van de winkels en cafés van het eiland.

De zeevaart heeft op Fanø een lange traditie. Nog altijd verdient een niet te verwaarlozen deel van de bevolking de kost op de wereldzeeën. Het museum Skibsfarts- og Dragtsamling in Nordby is gewijd aan de zeevaartgeschiedenis. In een statig huis

(rechts) laten zich staand op een plank op het water voorttrekken door een vlieger of kite waaraan ze vasthangen met een dertig meter lange lijn, de kitesurfbare. Gevorderde kitesur-

fers voeren gewaagde sprongen uit. Bij kitebuggy's trekt een vlieger de buggy voort op het strand; paragliders ten slotte zweven door de lucht hangend aan een parapente.

met rieten dak uit de vroege 18de eeuw verleent het Fanø Museum inzicht in het dagelijkse leven van de voorbije eeuwen. Sonderhø in het zuidoosten is de tweede grootste plaats van het eiland en een schilderachtig dorp. De met riet bedekte langhuizen in de historische dorpskern stammen uit de 18de en 19de eeuw, toen Sonderhø het economische hart van het eiland en centrum van de Deense scheepsbouw was. Toen Nordby die koppositie in de tweede helft van de 19de eeuw van Sonderhø afsnoopte, droogde de geldstroom op en bleven modernisering uit. Zo komt het dat de oorspronkelijke inrichting van de huizen behouden bleef en ze nu op de monumentenlijst staan. Met stip genoteerde bezienswaardigheden in Sonderhø zijn de Sonderhø Mølle met het molenmuseum, de kerk van Sonderhø en het Kroman, een voormalige winkel met fabriek waar nu het kunstmuseum van Fanø werken van Deense schilders uit de 19de en 20ste eeuw exposeert. In het driehonderd jaar oude Hannes Hus woonde anno 1900 de weduwe van een kapitein die zoals zo veel andere Sonderhø'ers bij een schipbreuk om het leven kwam. De permanente tentoonstelling herinnert aan haar lot en dat van andere zee-mansweduwen. In de van 1722 daterende herberg Sonderhø Kro worden streekgerechten zoals gerookte vis of lam geserveerd.

Foto rechts: de bekoorlijke ingang van een typisch oud huis in Sonderhø, een pareltje op het Deense eiland Fanø

Denemarken

OOSTEN

Wie in het oosten van Zuid-Denemarken (Syddanmark) rondreist, laat zich onderdompelen in een eeuwenoud cultuurlandschap. Steden vol traditie en lieflijke dorpen bepalen het beeld. De lange geschiedenis van deze regio laat zich aflezen van prehistorische grafmonumenten, kerken, kastelen en enkele voortreffelijke cultuurhistorische musea.

Als vlak voorbij de Duits-Deense grens ligt in de Oostzee dit eilandje, dat slechts door een smalle zeestraat van het vasteland wordt gescheiden en te bereiken is over twee bruggen. Een regelmatige veerdienst onderhoudt de verbinding met de eilanden Fünen en Årø. Als vakantie-eiland lukt het met fraaie stranden en zuivere lucht, twee elementen die veel Duitse en Deense gezinnen weten te waarderen. De hoofdplaats Sønderborg aan de zuidkust gaat prat op een bezienswaardige oude binnenstad en een barokkasteel dat ontkiemde uit een middel-

eeuwse burcht. In het hart van het eiland nodigen de wondermooie tuinen van het kasteel Augustenborg, een adellijke residentie uit de 18de eeuw, uit tot een wandeling. Het kasteel zelf is nu een psychiatrisch ziekenhuis en niet toegankelijk. Alleen de slotkapel en enkele bijgebouwen zijn te bezichtigen. De recentste attractie op het eiland is het Danfoss Univers, een doe-museum dat zich richt op een jong publiek en hen spelenderwijze interesse voor natuurwetenschappen en techniek wil bijbrengen.

***Haderslev** Het aantrekkelijke stadje met iets meer dan 20.000 inwoners is met de Oostzee verbonden door een smalle fjord die zich tot ver in het binnenland uitstrekt. Een bezoek aan de oude binnenstad loont de moeite, want er zijn talloze gebouwen te bewonderen uit alle tijdperken van de in 1200 begonnen stadsgeschiedenis. De alles-overheersende Domkirke vindt zijn oorsprong in die periode. Het godshuis verwierf zijn huidige uiterlijk echter pas na de

Dertigjarige Oorlog. Niet ver van de dom staat het oudste bewaarde gebouw van Haderslev. Het werd opgetrokken in 1580 en herbergt nu een omvangrijke collectie porselein en keramiek. Bekend is het Haderslev Museum, waar de archeologische afdeling in de noordvleugel uitpakt met een prachtige verzameling vondsten uit de brons- en ijstijd. Op het terrein van het bijbehorende openluchtmuseum werden Jutlandse boerderijen heropgebouwd.

****Kolding** De havenstad aan het uiteinde van de gelijknamige fjord is met 57.000 inwoners een van de tien grootste steden van Denemarken. Ze is niet alleen een belangrijke industriestad, maar geniet tevens internationale faam als designstad. Een van de toonaangevendste Deense hogescholen voor design heeft hier haar stek. Het museum voor moderne kunst Trapholt is als specialistisch museum tot ver over de grens bekend. Het bezit een uitgebreide collectie Deense designmeubelen uit de

20ste eeuw en een beeldenpark met installaties van gerenommeerde hedendaagse kunstenaars. Op het museumterrein werd bovendien het Kubeflex Sommerhus van Arne Jacobsen herbouwd. Jacobsen was een van de belangrijkste Deense architecten en ontwerpers uit de 20ste eeuw. Dé blikvanger van Kolding is echter het imposante kasteel dat hoog boven de stad op de oever van de Slotsøen oprijst. De fundamenten van het bolwerk gaan terug tot de 13de eeuw. In de loop der eeuwen werd de burcht, waar de Deense koningen graag hof hielden, keer op keer verbouwd en vergroot. In 1808 legde een brand het paleis bijna volledig in de as. De heropbouw, waarmee pas in 1892 werd begonnen, duurde meer dan honderd jaar. Het werd een architectonisch meesterwerk. In plaats van voor een getrouwe reconstructie kozen de opdrachtgevers voor een geraffineerde combinatie van historische en moderne architecturale elementen. In de zijvleugels zijn binnen de oude muren nieuwe stalen en

UNESCO-Werelderfgoed: grafheuvels, runenstenen en de kerk van Jelling

Voor de kerk van Jelling ligt het indrukwekkendste koningsgraf

van Denemarken. De grafgraven die hier werden aangetroffen, getuigen van de machtsvolkomenheid van de Vikingen, die in de vroege middeleeuwen de noordelijke zeewegen controleerden. Het complex, bestaande

uit twee grafheuvels met een diameter van respectievelijk 60 en 77 meter, daartussen een kerk en twee runenstenen, is een historisch document over de kerstening van Denemarken. In de noordelijke grafheuvel

werden oorspronkelijk de nog heidense koning Gorm (vermoedelijk 860 tot 940) en zijn echtgenote Tyra bijgezet. De grotere runensteen uit 980 is de oudste Scandinavische afbeelding van Christus.

houten constructies te zien. Het kasteel herbergt het museum på Koldinghus, met interessante collecties historische kunstvoorwerpen, meubelen, kaarten en wapens. Ook het pittoreske oude centrum van Kolding loont mede dankzij enkele opmerkelijke renaissancepanden de moeite.

***Fredericia** Het bijna 40.000 zielen tellende stadje aan de Jutlandse kust ligt aan een van de smalste stroken van de Kleine Belt, de zeestraat die het eiland Fünen scheidt van het vasteland. Enkele kilometers ten zuiden van de stadsgrens loopt de E20, die de zeestraat overbrugt op de Ny Lillebæltsbro. Heel wat vakantiegangers die met de auto naar Fünen trekken, lassen daarom een tussenstop in Fredericia in. De stad werd onder Frederik III (reg. 1648-1670) als een vestingstad uitgetekend en aangelegd. Nog steeds omgeeft een goed bewaarde wal met grachten en van kanonnen voorziene bastions de oude stadskern. Pruisisch-Oostenrijkse troepen vernielden de oude stad in 1848

Het slot van Kolding oogt opmerkelijk.

tijdens de Duits-Deense oorlog. Enkel het raster van loodrecht lopende straten getuigt nog van de oorspronkelijke aanleg. In het Madsen Parken ten noordwesten van de wal werd het historische Fredericia op een schaal 1:10 gereconstrueerd. Ook in het stedelijk museum verneemt je meer over de lokale geschiedenis tijdens een interessante tentoonstelling en re-enactments.

Vejele De stad is het centrum van een populaire Deense vakantiestreek. In de omgeving staan tal van vakantiewoningen. De weidse Vejle Fjord lokt

met mooie stranden, het meren- en bosgebied in het binnenland schept ideale omstandigheden voor hikers, kanovaarders en kajakkers. Net zoals overal in Denemarken doorkruisen bewegwijzerde fietspaden de streek. Jelling, door Unesco erkend als Werelderfgoed, ligt tien kilometer ten noordwesten van Vejle, Legoland in Billund bevindt zich op ca. dertig kilometer. Ten zuidwesten van de stad begint het sprookjesachtige Vejle Ådal, waar de gelijknamige rivier doorheen kronkelt tot aan de monding in de fjord. Het stadje Egtved lokt er met enkele bezienswaar-

digheden zoals het molenpark Frederikshåb, de brug Ravingning uit de Vikingtijd en de winkel Bindeballe Købmandsgård, die er nog altijd uitziet zoals bij de opening in 1897.

Grootste trekpleister van het plaatsje is een grafvondst uit de bronstijd. Dankzij de goede bodemcondities bleven de grafgraven en de stoffelijke resten bewaard van een jonge vrouw die hier 2300 jaar geleden werd begraven. De vondst wordt geconserveerd in het nationaal museum van Kopenhagen, in Egtved is een kopie te zien. Behalve een kunsthistorisch museum en museum van schone kunsten heeft de stad Vejle zelf weinig te bieden.

Boven links: de charmante, bontgekleurde huizen van Sønderborg staan zij aan zij aan het water. Boven rechts: uitzicht op de omgeving van Vejle.

275 A/Arcticphoto; P. 276-277 C/Hans Strand; P. 277 M/Lucas Heitz ; P. 278 A/David Paterson; P. 278 C/Arctic-Images; P. 278 A/Robert Preston ; P. 279 G/Hans Neleman; P. 279 A/Arctic Images; P. 280-281 G/Feifei Cui-Paoluzzo; P. 281 M/Reiner Harscher; P. 282 C/Hans Strand; P. 282 G/Anouk Stricher; P. 282 C/Arctic-Images; P. 282 C/Roland Gerth; P. 283 G/PEDRE; P. 284-285 G/NordicPhotos; P. 285 C/Arctic-Images; P. 286-287 G/Micha Pawlitzki; P. 287 C/Hans Strand; P. 288-289 C/Christina Krutz; P. 290 Look/Sabine Lubenow; P. 290 A/Jean Schweitzer; P. 291 Look/Konrad Wothe; P. 291 C/Michael Callan; P. 291 C/Andy Rouse; P. 292 C/Wood Sandpiper; P. 292 C/Jan Vink; P. 292-293 C/Danny Ellinger; P. 293 C/Winfried Wisniewski; P. 293 C/Konrad Wothe; P. 293 C/Marsh Harrier; P. 293 C/Marsh Harrier; P. 293 G/Reiner Pechmann; P. 294 C/Hans Strand; P. 294-295 C/Jonathan Andrew; P. 295 G/Ove Eriksson; P. 296 A/Johner Images; P. 296-297 G/Panoramic Images; P. 297 C/Carol Sharp; P. 297 Look/age; P. 297 Look/IBL; P. 297 C/Bert Pijs; P. 298 M/Konrad Wothe; P. 298 M/age; P. 298 G/Jan Tove; P. 299 A/Johner Images; P. 299 A/Johner Images; P. 299 A/Johner Images; P. 300 A/Juniors Bildarchiv; P. 300 C/Konrad Wothe; P. 301 C/Oystercatcher; P. 301 G/Jan Tove; P. 301 C/Eric Hosking; P. 301 C/Hobby; P. 302 C/Marten Dalfors; P. 302 M/Lydie Gigerichova; P. 302 M/Johnér; P. 303 M/Johnér; P. 304-305 A/WoodyStock; P. 305 A/Tbkmedia.de; P. 306 M/Lydie Gigerichova; P. 306-307 G/Charley Yelen; P. 307 M/Joergen Larsson; P. 308 C/Scotch Pine; P. 308 C/Tero Niemi; P. 308-309 C/Hans Strand; P. 309 A/Imagebroker; P. 310 C/Konrad Wothe; P. 311 A/Nigel Hicks; P. 311 A/Nigel Hicks; P. 311 A/Arterra Picture Library; P. 311 A/Bob Gibbons; P. 312-313 G/Paul Souders; P. 313 A/Blickwinkel; P. 314-315 G/Hans Strand; P. 315 G/Hans Strand; P. 316-317 G/Sven Zacek; P. 317 G/Sven Zacek; P. 318-319 C/George Steinmetz; P. 318-319 M/Anders Ekholm; P. 320-321 Look/Sabine Lubenow; P. 321 Look/Sabine Lubenow; P. 322-323 G/Seung Kye Lee; P. 323 A/Thomas Russ Arnestad; P. 324 M/Alexander Schnurer; P. 325 A/Imagebroker; P. 325 M/Reiner Harscher; P. 325 A/Outdoor-Archiv; P. 325 G/Bjørn Hovland Børve; P. 326-327 G/Geir Kristiansen; P. 327 Look/Frank van Groen; P. 328-329 G/Per Breiehagen; P. 328-329 G/EyeEm; P. 329 C/Antti Leinonen; P. 329 C/Paul Souders; P. 330 C/Christopher Schmid; P. 330-331 C/Luigi Vaccarella; P. 330-331 G/Rainer Mirau; P. 332-333 G/Severin Sadjina; P. 333 C/Jürgen Naber; P. 334-335 A/Picade LLC; P. 334-335 A/Zoonar; P. 336 G/Arterra; P. 336 A/Oyvind Martinsen; P. 336 A/Oyvind Martinsen; P. 336 G/Paul Oomen; P. 337 G/Mark Hamblin; P. 338-339 A/Zoonar; P. 339 A/Oyvind Martinsen; P. 339 A/Oyvind Martinsen; P. 340-341 M/Rainer Mirau; P. 340-341 M/Rainer Mirau; P. 341 M/Rainer Mirau; P. 342 C/Andrew Parkinson; P. 342 G/sodapix; P. 343 M/Bard Loken; P. 343 C/Rob Reijnen; P. 344-345 M/Rainer Mirau; P. 345 C/Creasource; P. 345 M/Lydie Gigerichova; P. 346-347 M/Lydie Gigerichova; P. 347 A/Blickwinkel; P. 347 A/Antje Schulte; P. 348-349 M/Lydie Gigerichova; P. 349 M/Lydie Gigerichova; P. 350 C/K. Transier; P. 350-351 Look/Frank van Groen; P. 351 C/Jan van Arkel; P. 352-353 Look/Hauke Dressler; P. 353 G/Winfried Wisniewski; P. 354-355 C/Radius Images; P. 354-355 G/Chris Jackson; P. 355 C/Frank Lukasseck; P. 355 C/Paul Nicklen; P. 355 Look/age; P. 356-357 C/Hans Strand; P. 356-357 C/Christopher Schmid; P. 357 Look/Photoshot; P. 358-359 C/Arctic-Images; P. 359 M/Robert Harding; P. 359 G/Mariusz Kluzniak; P. 360-361 A/Sebastian Wasek; P. 360-361 M/Alamy; P. 361 A/David Paterson; P. 362-363 G/Mlenny; P. 363 A/Kevin Ebi; P. 364-365 G/Panoramic Images; P. 366 A/Jon Arnold Images; P. 367 M/Michael Dietrich; P. 367 M/Naturepl.com; P. 367 G/Frans Sellies; P. 367 G/John Elk III; P. 367 G/Yadid Levy; P. 367 C/Guido Cozzi; P. 368 G/Hakan Hjort; P. 369 M/Sabine Lubenow; P. 369 C/Walter Bibikow; P. 369 M/Günter Lenz; P. 369 G/Korhan Sezer; P. 369 Look/Konrad Wothe; P. 369 M/Alamy; P. 369 C/Bob Krist; P. 369 C/Gavin Hellier; P. 369 G/Geir Kristiansen; P. 369 C/Macduff Everton; P. 370 G/Dennis Fischer ; P. 371 G/Ralph Oechsle; P. 371 C/Bo Zaunders; P. 371 M/Alamy; P. 371 C/Günter Lenz; P. 371 M/Bard Loken; P. 371 G/RPBMedia; P. 371 G/antony spencer; P. 371 M/Doug Pearson; P. 371 C/Jon Hicks; P. 371 G/Southern Lightscapes-Australia; P. 372 G/Douglas Pearson; P. 373 C/Jürgen Humbert; P. 373 G/Geir Kristiansen; P. 373 G/Elena Eliachevitch; P. 373 G/Gary Cook; P. 373 M/Rainer Mirau; P. 373 C/Lizzie Shepherd; P. 373 Look/age; P. 373 C/Farrell Grehan; P. 374 C/Kevin Schafer; P. 375 C/Arctic-Images; P. 375 G/Feifei Cui-Paoluzzo; P. 375 A/Jon Gibbs; P. 375 C/Paul Souders; P. 375 Look/age; P. 375 A/Snorri Gunnarsson; P. 375 G/Arctic-Images; P. 378-379 G/Sven Zacek.

www.lannoo.com

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

Als u opmerkingen of vragen heeft, dan kunt u contact opnemen met onze redactie: redactie.toerisme@lannoo.com.

Vertaling: Christelle Bogaert

Opmaak: Karakters, Gent

Cover: Véronique Lux

Oorspronkelijke titel: *Unterwegs in Skandinavien*

© Kunth Verlag GmbH & Co. KG, München,

MAIRDUMONT GmbH & Co. KG, Ostfildern

Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2021

© Cartografie: Kunth Verlag GmbH & Co. KG

D/2021/45/348

ISBN 978 94 014 7681 2

Deze uitgave werd met de meeste zorg samengesteld. De juistheid van de gegevens is mede afhankelijk van informatie die ons werd verstrekt door derden. Indien die informatie onjuistheden bevat, kan Lannoo daarvoor geen aansprakelijkheid aanvaarden.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.